

KOSTPRIJSBEREKENING BIJ AZALEA

De Gentse azalea staat hoog aangeschreven als een rasecht Europees erkend streekproduct waar we terecht trots op mogen zijn. Toch gaat het aantal azaleabedrijven sterk achteruit. Dit heeft uiteraard alles te maken met de dalende populariteit bij de consument, waardoor ook de verkoopprijs sterk onder druk staat. Het is voor een azaleateler meer dan ooit noodzakelijk om de kostprijs van zijn product te kennen en bij te sturen waar mogelijk.

.....
Dieter Blancquaert

Tegenwoordig is het niet voldoende om je als teler volledig te concentreren op teelttechnische zaken, je moet ook goed zijn in de verkoop van je product, marketinggericht denken en je afzet verzekeren door nieuwe markten aan te boren en aan klantenbinding te doen. De kosten stijgen jaar na jaar, maar de verkoopprijs stijgt vaak niet evenredig.

Voor veel consumenten is azalea een monocultuur. Er zijn wat verschillen in potmaat, in bloemkleur en in vorm, maar buiten dat lijkt er weinig variatie. Niets is minder waar uiteraard! De consument is verwend, dankzij de cultivar H. Vogel met al zijn kleurmutanten is de azalea het grootste deel van het jaar beschikbaar. Toch zijn er grote verschillen in teeltwijze, die zich spijtig genoeg niet steeds vertalen in verschillen in verkoopprijs. De consument zal daar wel ergens voor tussen zitten, hoe zou je nu grote prijsverschillen kunnen verklaren tussen een azalea die je in september koopt en één in februari? Die zien er toch hetzelfde uit?

Factoren die de kostprijs bepalen

Met een voorbeeld tonen we aan dat er wel degelijk een groot verschil in kostprijs kan zijn tussen beide azalea's. We vergelijken een azalea, potmaat 12 (4 stekken) uit zomerstek (juli), die verkocht wordt begin september van het volgende jaar en dezelfde azalea uit winterstek (november/december), die op de markt komt in februari. Beide planten staan ongeveer 15 maanden op het bedrijf, maar kennen een heel andere cyclus.

De kostprijs van een azalea bestaat uit de productkost, de arbeidskost en een aandeel in de bedrijfskosten. De productkost omvat een pot, de potgrond, het stekmateriaal en materialen bij verkoop (een tray, etiket, eventueel een hoel). Tezamen rekenen we hiervoor € 0,15 per plant aan. De arbeidskost omvat de kost voor het stekken, insnijden, openzetten, binnen- en buitenbrengen (op containerveld, in koelcel of in forcerie) en het verkoopklaar maken. Aangezien we het loon van de bedrijfs-

leider bij de algemene kosten van het bedrijf tellen, rekenen we de overige arbeid gepresteerd op het bedrijf (medewerkers, seizoenarbeid en plukkaarten) aan € 15 per uur. De snelheid van deze handelingen verschilt uiteraard van bedrijf tot bedrijf; vandaar dat we voor deze rekenoefening het gemiddelde gemaakt hebben van 4 bestaande bedrijven.

Ons voorbeeldbedrijf is 3 hectare groot. Hiervan is 1 hectare containerveld en 2 hectare serre. Binnen het serre-areal is er een stekserre voorzien van 2.000 m², een koelcel van 200 m² en een forcerie van 500 m². Om een azaleabedrijf van deze grootte vandaag nieuw op te starten, heb je ongeveer € 1.750.000 nodig. Hierin zit de volledige infrastructuur (grond, containerveld, serre, verwarming, gangpaden, beregening,...), het machinepark, het rollend materieel, een kantoorruimte en een loods vervat. De stekserre is voorzien van vloerverwarming. De forcerie heeft naast vloerverwarming eveneens een

Tabel 2: Kostprijsberekening zomerstek potmaat 12

					Kostprijs (€)		
Fase	Periode	Locatie	Planten/m ²	Handelingen	Locatie	Arbeid	Product
1. Stekfase	juli	Zomerstekserre	70	Stekken	0,031	0,07	0,14
	7 weken			Insnijden			
				Verhuizen			
<i>Materialen: pot P12, substraat, 4 stekken</i>							
2. Zomer	september - oktober	Zomerserre	70		0,024		
	8 weken						
3. Winter	november - maart	Winterserre	70	Topbeurt 2	0,065	0,025	
	21 weken			Wijder zetten			
4. Voorjaar	april - juni	Zomerserre	21		0,13		
	13 weken						
5. Koelcel	juli	Koelcel	64	In / uit koelcel	0,07	0,175	0,01
	4 weken			Verkoopsklaar maken			
<i>Materialen: Tray</i>							
Totaal (groen)					0,32	0,27	0,15
Totale kostprijs: € 0,74							
6. Forcerie	augustus	Forcerie	21	In / uit forcerie	0,09	0,025	0,01
	3 weken			Verkoopsklaar maken			
<i>Materialen: Tray</i>							
Totaal (bloeiend)					0,41	0,295	0,15
Totale kostprijs: € 0,86							

Tabel 3: Kostprijsberekening winterstek potmaat 12

					Kostprijs (€)		
Fase	Periode	Locatie	Planten/m ²	Handelingen	Locatie	Arbeid	Product
1. Stekfase	november - december	Winterstekserre	70	Stekken	0,058	0,07	0,14
	8 weken			Insnijden			
				Verhuizen			
<i>Materialen: pot P12, substraat, 4 stekken</i>							
2. Winter	januari - april	Winterserre	70	Topbeurt 2	0,043	0,019	
	14 weken						
3. Buiten	april - september	Containerveld	21	Buitenbrengen	0,235	0,025	
	24 weken						
4. Nazomer	september - oktober	Zomerserre	21	Binnenbrengen	0,05	0,019	
	5 weken						
5. Winter	november - januari	Winterserre	21	Verkoopsklaar maken	0,114	0,15	0,01
	11 weken						
<i>Materialen: Tray</i>							
Totaal (groen)					0,50	0,28	0,15
Totale kostprijs: € 0,93							
6. Forcerie	januari	Forcerie	21	In / uit forcerie	0,09	0,025	0,01
	3 weken			Verkoopsklaar maken			
<i>Materialen: Tray</i>							
Totaal (bloeiend)					0,59	0,31	0,15
Totale kostprijs: € 1,05							

bovenverwarming via hogedruknatrium-lampen en is uitgerust met een eb- en vloedsysteem zodat de bloemknoppen niet beschadigd geraken door beregening.

De bedrijfskosten (elektriciteit, verzekering, lidgelden, stookolie,...) verrekenen we aan de hand van het principe van de week-m². Hiervoor wijzen we alle kosten toe aan de beteembare oppervlakte van de verschillende locaties op het bedrijf. Dit is de netto-oppervlakte (bruto oppervlakte - gangpaden) vermenigvuldigd met de bezettingsgraad (in tijd en ruimte). Als de serre voor de helft van het jaar voor de helft gevuld is, is de bezettingsgraad 25%. We maken ook een verschil tussen de verschillende locaties op het bedrijf om de kosten toe te wijzen. De extra infrastructuur die de forcerie vraagt, zal gedragen worden door de beteembare oppervlakte van de forcerie, niet door die van het containerveld. De verwarmingskosten worden volgens verbruik doorgerekend naar de gewone serre (tijdens de winter), de stekserre (tijdens de winter) en de forcerie. De koelcel verbruikt elektriciteit, ook dat rekenen we door naar de locatiekost van de koelcel.

Op die manier kunnen we voor elke locatie een week-m² uitrekenen. Je kan dit letterlijk zien als het bedrag dat 1 m² elke week kost op deze locatie. Hoe meer planten er op een m² staan, hoe kleiner de locatiekost van 1 plant. Hieruit volgt dat grotere potmaten ook duurder zijn in hun locatiekost (of meer bijdragen bij het betalen van de bedrijfskosten). De investering van € 1.750.000 resulteert in een jaarlijkse aflossing van € 101.500 (afschrijvingen op 40 jaar

Locatie	Week - m ² (in euro)
CV	0,206
Zomerserre	0,210
Winterserre	0,217
Zomerstekserre	0,315
Winterstekserre	0,509
Koelcel	1,119
Forcerie	0,606

Tabel 1: De week-m² van de verschillende locaties op het voorbeeldbedrijf. Doordat er in de serres enkel stookolie verbruikt wordt in de winter, splitsen we de stekserre en de gewone serre op volgens seizoen. In realiteit zijn dit uiteraard geen aparte locaties. De hoge week-m² van het containerveld (CV) is te verklaren door de lage bezettingsgraad (6 maanden per jaar volledig vol = 50%). Voor de gewone serres hebben we gerekend met een bezettingsgraad van 95%, voor de stekserre met 70%, 33% voor de koelcel en 40% voor de forcerie.

(grond), 25 jaar (infrastructuur), 15 jaar (installaties), 10 jaar (aanleg containerveld), 7 jaar (rollend materieel) en 5 jaar (lampen)). Om het bedrijf operationeel te houden, is jaarlijks ongeveer € 150.000 (waarvan € 40.000 inkomen bedrijfsleider) nodig. De locaties van ons voorbeeldbedrijf met hun week-m² staan weergegeven in tabel 1.

Zomer- versus winterstek

Nu we weten uit welke pijlers onze kostprijs bestaat, keren we terug naar het voorbeeld. We starten met de zomerstek (potmaat 12). Deze partij wordt in juli gestekt en brengt 7 weken door in

de zomerstekserre waar de planten aan een dichtheid staan van 70 planten per m². Op het einde van deze periode worden ze een eerste maal ingesneden (kop eruit) en brengen ze de nazomer (september-oktober) door in de zomerserre. De winter komt, de planten blijven ter plaatse staan tot maart (ditmaal in de winterserre) en krijgen hun tweede en laatste topbeurt. De dichtheid van de planten is nog steeds 70 planten per m². Het wordt iets warmer, vanaf april rekenen we de week-m² aan van de zomerserre, waar ze blijven staan tot eind juni. De planten zijn groter en staan aan een dichtheid van 21 planten per m². In juli worden de planten voor een homogene bloei naar de koelcel bij 7°C gebracht (doorbreken van de dormantie). Aangezien de planten op een Deense kar staan (4 lagen), is de dichtheid hier 64 planten per m² (om *Botrytis* te vermijden staan de planten iets verder uit elkaar in de koelcel). Tenslotte worden de planten gedurende 3 weken in bloei getrokken in de forcerie (dichtheid 21 planten/m²), zodat ze eind augustus - begin september verkocht kunnen worden. De totale locatiekost van deze partij bedraagt € 0,41. Tellen we hier nog € 0,15 productkost en € 0,30 arbeidskost bij, dan is **de kostprijs van onze (bloeiende) zomerstek € 0,86. Groene planten (zonder forcerie) kosten € 0,74.**

Een gedetailleerd overzicht van de berekeningen vind je in tabel 2.

We doen dezelfde oefening met de winterstek. Deze wordt gestekt eind november - begin december en kan verkocht worden eind januari - begin februari (Tabel 3). Ook de winterstek wordt slechts 2 maal ingesneden. **De winterstek heeft**

een kostprijs van € 1,05 (bloeiend) of € 0,93 (niet-bloeiend). Planten uit winterstek worden vaak voor de verkoop overwinterd op een gehuurde locatie. De kostprijs hiervan bedraagt gemiddeld € 0,75 per maand per m². Net zoals overwintering op het bedrijf zelf, komt de kostprijs voor het huren van een serre neer op € 0,11 per plant. We merken op dat transportkosten en loonkost voor deze actie niet meegerekend zijn en de totale kostprijs van de winterstek (indien ze elders overwinteren) in realiteit iets hoger zal zijn.

Meeste winst met zomerstek

We leren hieruit dat de zomerstek opmerkelijk goedkoper is in kostprijs dan de winterstek. Aangezien de verkoopprijs van de azalea in augustus/ september meestal hoger is dan de verkoopprijs in januari/februari, kan **de meeste winst geboekt worden met**

de zomerstek. We merken wel op dat de winterstek iets steviger is van blad (door het verblijf buiten op het containerveld) en dat er meerdere variëteiten gekweekt kunnen worden als winterstek. Als zomerstek betreft het enkel de vroege H. Vogel kleurmutanten.

Kostprijsberekening bij azalea (en bij uitbreiding de volledige sierteeltsector) is geen gemakkelijke oefening, waardoor het meestal achterwege blijft. Via het demonstratieproject 'Telen met inzicht' hopen we de siertelers warm te kunnen maken om het toch te doen, zodat bedrijfsbeslissingen met de juiste argumentatie gestaafd kunnen worden. In het kader van dit project zijn we nog steeds op zoek naar siertelers die graag een kostprijsberekening willen laten uitvoeren en die actief willen deelnemen aan discussies en workshops rond rentabiliteit en bedrijfsbeslissingen.

Samen werken we aan een rendabele en duurzame toekomst van de sector! ■

Het demonstratieproject 'Telen met inzicht' is een samenwerking tussen PCS, VMS en AVBS en wordt gefinancierd door de Vlaamse Overheid en de Europese Unie.

Contacteer Dieter.Blancquaert@pcsierteelt.be of via 09/353.94.87 als je graag wil meewerken aan dit project.

Onderzoek met steun van de Vlaamse Overheid, het Agentschap Innoveren & Ondernemen, de Europese Unie, de Provincie Oost-Vlaanderen, Boerenbond en AVBS, dé sierteelt- en groenfederatie.